Powszechny

# dziennik praw państwa i rządu

dla

# cesarstwa austryackiego.

## Część XXVII.

Wydana i rozesłana: dnia 6. Maja 1852.

---

Allgemeines

# Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

# Kaiserthum Oesterreich.

## XXVII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 6. Mai 1852.

## Część XXVII.

Wydana i rozesłana dnia 6. Maja 1852.

---

### 99.

### Rozporządzenie ministerstwa oświecenia i kultury krajowej z dnia 1. Maja 1852,

obowiązujące w całym obrębie państwa,

**mocą którego w skutek Najwyższego postanowienia z dnia 27. Kwietnia 1852 r. zaprowadzone zostają niektóre zmiany w ustawie o egzaminach rządowych teoretycznych z dnia 31. Lipca 1850, L. 327.**

W skutek Najwyższego postanowienia z dnia 27. Kwietnia 1852 zaprowadza się następujące przepisy co do egzaminów rządowych teoretycznych, które obowiązywać zaczną zaraz od chwili ogłoszenia niniejszego rozporządzenia.

§. 1.

Ułatwienia, udzielone kandydatom do służby publicznej we Węgrzech, w Kroacyi, Slawonii i w województwie Serbskiem z bana'em Temeskim, i tylko na rok 1850 i 1851 moc mające, a mianowicie:

a) iż dla nich dostatecznem jest wykazanie trzechletniego kursu nauk akademicznych, aby byli przypuszczonymi do egzaminu teoretycznego i następnie do praktyki, tudzież

b) iż dosyć jest, aby złożyli egzamin z dwóch specyalnych wydziałów przed wstąpieniem do praktyki,

utrzymane jeszcze zostają aż do dalszego wyraźnego rozporządzenia.

§. 2.

Uczniowie uniwersytetów w Padwie i Pawii uwalniają się aż do dalszego rozporządzenia od obowiązku zdawania egzaminów rządowych teoretycznych, jak długo tamże istnieje obecnie obowiązujący system nauk w wydziale prawniczym politycznym; słuchacze prawa na rzeczonych uniwersytetach będą więc mogli bez złożenia egzaminu teorytecznego rządowego, być przypuszczonymi do praktyki we wszystkich c. k. urzędach, jeżeli się wykażą, według ustaw istniejących, iż odbyli czteroletni kurs nauk prawniczo-politycznych, i złożyli wszystkie przepisane egzamina roczne i półroczne.

## XXVII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 6. Mai 1852.

---

## 99.

### *Verordnung des Ministeriums für Cultus und Unterricht vom 1. Mai 1852,*

*wirksam für den ganzen Umfang des Reiches,*

***womit, in Folge Allerhöchster Entschliessung vom 27. April 1852, einige Modificationen des Gesetzes, über die theoretischen Staatsprüfungen, vom 30. Juli 1850, Z. 327, getroffen werden.***

*In Folge der Allerhöchsten Entschliessung vom 27. April 1852 werden nachstehende Anordnungen über die Vornahme der theoretischen Staatsprüfungen getroffen, und haben dieselben sogleich mit Kundmachung dieser Verordnung in Wirksamkeit zu treten:*

*§. 1.*

*Die für die Candidaten des öffentlichen Dienstes in Ungarn, Croatien und Slavonien, in Siebenbürgen und der Woiwodschaft Serbien sammt dem Temeser Banate gewährten und zunächst nur auf die Jahre 1850 und 1851 lautenden Erleichterungen:*

a) *dass bei ihnen der Nachweis einer dreijährigen akademischen Studienzeit genügt, um zur theoretischen Schlussprüfung und sohin zur Praxis zugelassen zu werden, und*

b) *dass sie nur die beiden speciellen Prüfungs-Abtheilungen vor ihrem Eintritte in die Praxis abzulegen haben,*

*werden bis auf weitere ausdrückliche Anordnung aufrecht erhalten.*

*§. 2.*

*Von der Verpflichtung der Studirenden der Universität zu Padua und Pavia, sich den theoretischen Staatsprüfungen zu unterziehen, hat es, insolange das gegenwärtig dort geltende Studien-System für die juridisch-politische Facultät aufrecht besteht, bis auf weitere Anordnung abzukommen, und können die Rechtshörer dieser Universitäten, wenn sie sich nach den bestehenden Gesetzen über den Ablauf des vierjährigen juridisch-politischen Studiums, und die sämmtlichen vorgeschriebenen Annual- und Semestral-Prüfungen in der bisher vorgeschriebenen Art ausweisen, ohne Ablegung einer theoretischen Staatsprüfung zur Praxis bei allen k. k. Behörden zugelassen werden.*

Jeżeli zaś który z nich był jakiś czas na innym austryackim uniwersytecie, urządzonym według nowego systemu naukowego, i nie może się wykazać ani świadectwami złożonych egzaminów rocznych i półrocznych z przedmiotów tamże słuchanych, ani też świadectwami złożonych egzaminów rządowych teoretycznych; wówczas nie może być przypuszczonym do praktyki pierwej, dopóki nie wykaże się odpowiedniemi świadectwami frekwentacyjnemi owych uniwersytetów z tychże przedmiotów, i nie poddał się następnie w Padwie lub Pawii z dobrym skutkiem egzaminom, które mu brakują, a przeto nie jest w stanie przedłożyć świadectwa egzaminów ze wszystkich dotychczasowych przedmiotów obowiązkowych nauk jurydyczno-politycznych.

Przytem jak najściślej na to baczyć należy, żeby władze szkolne nie pomijały powszechnie obowiązującego zakazu ściągania dwóch lub więcej lat w jeden.

§. 3.

Główne prawidła prawa Stanu austryackiego, o ile wchodzą w zakres statystyki państwa austryackiego, będą przedmiotem oddziału ogólnego, a prawo konstytucyjne przestaje być przedmiotem egzaminu polityczno-administracyjnego.

Egzamin z historyi przy wydziale ogólnym może się według życzenia kandydata ograniczać w latach 1852, 1853 i 1854 na historyę austryacką, wziętą jednakże w związku z historyą powszechną.

§. 4.

Uczniowie, uznani za uzdolnionych przy dwóch egzaminach teoretycznych rządowych, mogą być przypuszczeni w ciągu ostatnich sześciu tygodni osmego kursu do trzeciego egzaminu ostatecznego.

§. 5.

Aż do dalszego rozporządzenia komisye egzaminacyjne zmieniane będą tylko w ten sposób, że pojedynczy członkowie komisyi uwolnieni, a inni w ich miejsce mianowani będą, o ile możliwym jest wybór mężów w tej mierze uzdolnionych.

§. 6.

Egzamin rządowy powszechny odbywać się będzie na przyszłość z przybraniem trzech, administracyjny zaś z przybraniem dwóch tylko komisarzów egzaminacyjnych.

Przełożeni wydziału egzaminacyjnego sądowniczego będą także mogli przedsiębrać ważnie egzamin z przyzwaniem dwóch komisarzów egzaminacyjnych, w razie, jeżeli członek, powołany do udziału w komisyi specyalnej doznaje przeszkody być obecnym w dniu ostatnim, a i prezes szczególne widzi trudności substytuowania zawczasu innego egzaminatora.

Niniejszem rozporządzeniem nie zmienia się postanowienie ustępu 3go §. 34 ustawy z dnia 30. Lipca 1850.

Hat der eine oder andere derselben aber einige Zeit an einer der nach dem neuen Studiensysteme eingerichteten österreichischen Universitäten zugebracht, und somit über die daselbst gehörten Gegenstände weder Zeugnisse über abgelegte Annual- oder Semestral- noch über diessfällige Staatsprüfungen aufzuweisen, so darf er zur Praxis nicht eher zugelassen werden, bevor er nicht über diese Gegenstände entsprechende Frequentations-Zeugnisse jener Universitäten beigebracht und sich den, ihm fehlenden Prüfungen in Padua oder Pavia nachträglich mit gutem Erfolge unterzogen hat und somit Prüfungszeugnisse über alle bisherigen Obligat-Lehrfächer des juridisch-politischen Studiums vorzulegen im Stande ist.

Es ist strengstens darauf zu sehen, dass von den Studienbehörden das im allgemeinen bestehende Verbot des Contrahirens zweier oder mehrerer Jahrgänge nicht umgangen werde.

## §. 3.

Die Hauptbestimmungen des österreichischen Staatsrechtes sind, soweit sie in das Gebiet der österreichischen Staatenkunde einschlagen, bei der allgemeinen Abtheilung zu prüfen, und es fällt das Verfassungsrecht bei der staatsrechtlich-administrativen Prüfung als eigener Prüfungsgegenstand weg.

Die Prüfung aus der Geschichte bei der allgemeinen Abtheilung, kann während der Jahre 1852, 1853 und 1854 nach dem Wunsche des Candidaten auf die österreichische Geschichte, welche jedoch in ihrem Zusammenhange mit der Weltgeschichte aufzufassen ist, beschränkt werden.

## §. 4.

Diejenigen Studirenden, welche bereits bei zwei theoretischen Staatsprüfungen für befähiget erklärt worden sind, dürfen auch während der letzten sechs Wochen ihres achten Semesters zur dritten (Schluss-) Prüfung zugelassen werden.

## §. 5.

Von der jährlichen Erneuerung der Prüfungs-Commissionen hat es bis auf weitere Anordnung insoferne abzukommen, dass diese Erneuerung nur durch Enthebung einzelner und Ernennung neuer Commissionsglieder in dem Masse stattzufinden hat, als eine Auswahl hiezu geeigneter Männer zu Gebote steht.

## §. 6.

Die allgemeine Staatsprüfung ist in Zukunft mit Zuziehung von drei, die administrative mit Zuziehung von nur zwei Prüfungs-Commissären vorzunehmen.

Die Vorstände der judiciellen Prüfungs-Abtheilung sind ermächtiget, in dem Falle, wenn ein zur Theilnahme an einer Specialcommission berufenes Mitglied am letzten Tage am Erscheinen verhindert wird, und es dem Präses besondere Schwierigkeiten darbietet, noch rechtzeitig einen anderen Examinator zu substituiren, die Prüfung gleichfalls nur mit noch zwei Prüfungs-Commissären giltig vorzunehmen.

An der Bestimmung des 3. Absatzes des §. 34 des Gesetzes vom 30. Juli 1850 wird durch diese Anordnungen nichts geändert.

§. 7.

Uczeń powtórnie odrzucony przy jednym oddziale egzaminu rządowego teoretycznego, nie może być przypuszczonym do ścisłych egzaminów doktoratu.

§. 8.

Uczniowie, którzy po odbytych naukach przygotowawczych, a względnie po złożonym egzaminie dojrzałości nie mogli wstąpić do nauk prawniczo-politycznych, lub nie mogli ukończyć takowych, czyli to z powodu dobrowolnego wstąpienia do służby wojskowej, czyli też z powodu, że ich trafiła kolej służby wojskowej, mogą według okoliczności, na szczególny wzgląd zasługujących, prosić o uwolnienie całkowite lub częściowe od wykazania nauk, mających być odbytemi w zakładach naukowych publicznych celem przypuszczenia do egzaminów rządowych teoretycznych.

Rzeczone uwolnienie udzielać może tylko samo ministeryum oświecenia. Jeżeli zaś idzie o udzielenie uwolnienia oficerowi występującemu z charakterem, potrzebnem jest przyzwolenie ministerstwa wojny, do którego też najpierwej podania takie wystósowane być winny.

Jako warunki, rozumiejące się same przez się do zezwolenia na prożby takie, uważane będą:

*a)* ażeby proszący w ciągu służby wojskowej sprawował się był z zupełnem zadowoleniem swych przełożonych,

*b)* że do egzaminu ostatecznego żadną miarą przypuszczonym być nie może przed upływem przeciągu czterech, a względnie w niektórych krajach koronnych, trzech lat po odbytych ośmioletnich naukach przygotowawczych lub po złożonym egzaminie dojrzałości.

Takowi kandydaci, uwolnieni będą na żądanie, od taks egzaminów teoretycznych rządowych, nie będąc obowiązanymi do ścisłego wykazania niedostatku majątkowego.

**Thun** m. p.

§. 7.

Ein Studirender, welcher bei einer Abtheilung der theoretischen Staatsprüfung wiederholt reprobirt worden ist, kann auch nicht mehr zur Ablegung der strengen Doctoratsprüfungen zugelassen werden.

§. 8.

Studirende, welche nach absolvirten Vorbereitungsstudien, beziehungsweise nach abgelegter Maturitätsprüfung an dem Eintritte in die rechts- und staatswissenschaftlichen Studien, oder an ihrer Fortsetzung durch ihren freiwilligen Eintritt in den Militärdienst oder durch die sie treffende Militärpflichtigkeit gehindert wurden, können nach Beschaffenheit der, eine besondere Rücksicht verdienenden Verhältnisse um gänzliche oder theilweise Dispens von der Nachweisung der an öffentlichen Lehr-Anstalten zurückzulegenden Studien einschreiten, und sohin zu den theoretischen Staatsprüfungen zugelassen werden.

Die Ertheilung einer solchen Dispens ist dem Unterrichtsministerium vorbehalten. Insoweit sie jedoch einem mit Beibehaltung des Charakters ausgetretenen Officier ertheilt werden soll, ist hiezu die Zustimmung des Kriegsministeriums erforderlich, an welches daher derlei Gesuche zunächst zu richten sind.

Als sich von selbst verstehende Bedingungen der Gewährung solcher Gesuche, sind anzusehen:

a) dass der Bittsteller während seiner Militärdienstleistung zur vollen Zufriedenheit seiner Vorgesetzten sich betragen habe, und

b) dass er zur Schlussprüfung in keinem Falle früher zugelassen werden dürfe, bevor ein Zeitraum von vier, beziehungsweise einiger Kronländer von drei Solarjahren nach Zurücklegung des achtjährigen Vorbereitungsstudiums oder der abgelegten Maturitätsprüfung abgelaufen ist.

Derlei Candidaten sind auf ihr Einschreiten von den Prüfungstaxen der theoretischen Staatsprüfungen zu befreien, ohne zu strengen Beweisen über ihre Dürftigkeit verhalten zu seyn.

**Thun** m. p.